

DOMA NA CESTÁCH

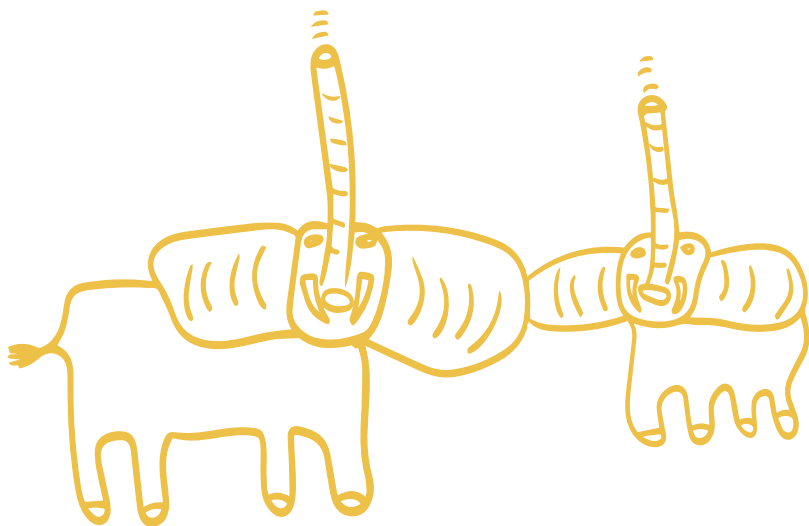
Host

TADĚÁŠ ŠÍMA

Mezi slony Konga a pouští Arábie

TADEÁŠ ŠÍMA

Brno 2024

DOMA NA CESTÁCH

Mezi slony Konga a pouští Arábie

Text and Illustrations © Tadeáš Šíma, 2024

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2024

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2121-0 (PDF)

ISBN 978-80-275-2122-7 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2123-4 (MobiPocket)

věnováno těm
kteří věří, že nebe
shoří každý den

VENCA

Václav Vítek je hoch činu. Vzpomínám si na den, kdy jsem ho poznal.

Byl to poslední červnový víkend a celé město Prachatice žilo městskými slavnostmi. Na ledničku jsem pověsil vysvědčení z osmé třídy a nemohl se dočkat večera. S klukama jsme běhali z přelidněného náměstí do nedalekého parkánu, kde jsme sedávali na městské hradby. Nešlo nám moc o atrakce, kapely nebo soumary s koňskými povozy plnými soli, kteří demonstrovali středověké obchodování na Zlaté stezce. Tehdy nám šlo o to, co jsme si nosili v batohu. Každý někde sehnal něco k pití. Pamatuju si, že já měl s sebou kolu s rumem, který jsem koupil u benevolentního Vietnamce. Do plnoletosti bylo tenkrát daleko, a tak musela zabrat historka o tom, že maminka bude péct rumové pralinky a že mu přinesu ochutnat. Byla to doba plná experimentů.

Seděli jsme v ten letní večer na hradbách s výhledem na kostel a podávali si petky s pitím. Někdo přinesl houbu a jiný zase zelenou. Občas prošel něčí starší kamarád, kterého jsme uprosili, aby nám koupil

točenou plzeň ze stánku. Míchali jsme to statečně. Už přesně nevím, kde se tam vzal nebo čí kamarád byl ten vysoký hubeňour s velkýmnosem, ježkem na hlavě a šibalským úsměvem. Každopádně někdo na něj zavolał:

„Venco, pojď si s námi přihnout!“

Venca dodnes, když takovou větu uslyší, zaručeně přijde. To je asi taková jistota, jako že je růže kytka.

„Díky, pánové,“ odvětil Václav, když do davu vracel poloprázdnou láhev s pepermintkou.

„A jelikož jste na mě byli tak hodní, také pro vás něco mám,“ dodal revanšující se Václav a ukázal nám obsah krabičky od bonbonů.

Téměř s chirurgickou pečlivostí, jakou jsem do té doby nepoznal, v ní nevinně ležely tři ubalené marihuanové cigarety, zapalovač, malé nůžky a dva gramy ještě nenadrčené konopné palice. Trávu, nebo chcete-li gaňu, marijánku, gandžu nebo marušku, jsem zatím znal jen z vyprávění od starších kamarádů a vlastně jsem z ní měl i trochu strach. Tehdy jsme se ale sešli jako dva staří známí, kteří často procházejí kolem sebe, znají se od vidění, ale až na koncertu Pracovní soboty v sobotu večer v Rokáči se dají do zběsilého rozhovoru o globálních problémech dnešního světa.

Byli jsme dost podělaní strachy z policejní hlídky, která obcházela parkánem a vyhlížela své nezletilé a podnapilé oběti, ztracené existence a partičky

mladistvých experimentujících s lehkými či těžkými drogami. A že jich v Prachaticích bylo! To se totiž vždycky pozná podle odebraných vzorků z čistírny odpadních vod. Prachatice vždy bývaly velké pervitinové doupě na mapě ČR. Nehezke statistiky jinak nádherného města a místa k životu byly pro mě vždy velkým překvapením.

„Vy pitomci, tady to nepodpalujte,“ zavelel Venca a přes rameno nám ukazoval dvojici chlupatých na večerní obchůzce.

Za cinkotu láhví v batohu a značně ovínění jsme kvapně měnili pozici. Doběhli jsme do uličky, která v půlkruhu obíhá prachatický kostel a vede na Kostelní náměstí. Nebyly tam pouliční lampy a jediným zdrojem světla se tak stal zapalovač pálící první kousky nadrobno nastříhané rostlinky, úhledně zabalené do papíru.

„To musíš nasát do plic a počítat do dvaceti,“ počůval mě Václav.

Bylo to úplně magický. Parta kluků a jejich ve-směs první zkušenost s marihuanou pod gotickým kostelem svatého Jakuba. Na ženský jsme ten večer zvysoka prděli. Měli jsme co dělat sami se sebou. O chvíli později jsme byli všichni vyčuzení jako pap-riky a jeden záchvat smíchu střídal ten další.

„HA! MÁMA JDE!“ učil nás Věna další praktiku konzumace kouře ze spálené trávy a chechtal se s námi.

„Takhle já tě poznal, Vašku,“ pověděl jsem Václavovi, když jsem ho náhodou potkal na podzim roku 2018 po návratu z Afriky v jednom z prachatických lokálů.

Po třetí hodině ranní většina nápadů nedopadá na úrodnou půdu, ale ten, který se u toho stolu tenkrát zrodil, byl výjimkou potvrzující pravidlo. Představil jsem totiž Václavovi plán vrátit se do Konga a přiložit tam ruku k dílu při ochraně přírody a v boji proti pytlákům, který tam už nějaký ten pátek vedl kamarád a rodák z Třince Arthur F. Sniegón.

„Už nic neříkej, jedu s tebou! Teď si ale objednáme další dva lívance,“ nechal se tehdy rázně slyšet Václav, když jsem mu pověděl o projektu fotopastí, které jsem měl v plánu do Afriky dopravit a instalovat je v pralese s cílem chytat pytláky přímo při činu.

Lívanec ve Vencově slovníku neznamená nic jiného než pivo. Celý večer ho doprovázel jeho pověstný šibalský úsměv na tváři, který značil jistotu dobrodružství a který se rozšiřoval s počtem do dna vypitých lívanců.

Já byl rád, že Vencu ten projekt oslovil, ale popravdě jsem stále moc nevěřil tomu, že by se opravdu nakonec rozhodl se mnou do střední Afriky vypravit. Protože, jak každý moudrý ví, co se vyřkne po třetí hodině ranní v poloprázdné putyce, není vždy relevantní. Spíš naopak.

Následně jsme se několik měsíců neviděli. Začátkem roku 2019 se začalo všechno rýsovat. Nezisková

organizace Save-Elephants pod záštitou Arthura získala grant na projekt fotopastí v Kongu a já začal plánovat nové cesty. Vzpomněl jsem si na Vencu a řekl si, že mu zkusím z legrace zavolat, zda stále počítá s výpravou do Afriky.

„Jo, jedu! Dáme lívanec a proberem to!“ ozvalo se na druhém konci sluchátka a já věděl, že i tehdy měl na tváři ten svůj specifický úsměv.

Je to šibal.

NOVÉ PLÁNY

„V listopadu poletíme do Konga!“ říkal jsem si po každé, když vznikla malicherná hádka nebo když mrak zakryl slunce.

Bylo potřeba toho hodně nachystat. Spočítali jsme, že grant, který jsme získali, vystačí na pár desítek fotopastí a potřebného příslušenství. Ihned jsme se dali do průzkumu trhu a fotopasti sehnali.

Od začátku plánování mi bylo jasné, že nechci letět do Afriky pouze na měsíc. Začal jsem přemýšlet, jak bych mohl spojit instalování fotopastí v Kongu s další cyklovýpravou. Od minulé expedice mě stále přitahovaly země západní Afriky, které jsem na své první cestě vynechal. Pobřeží slonoviny, Libérie, Sierra Leone a Guinea. Tento čtyřlístek atraktivních destinací s rozšířením o Guineu Bissau jsem začínal pomalými kroky zakomponovávat do nepřilíš dokonalého a dalo by se říct až neuspořádaného plánu.

V těchto částech Afriky protéká velké množství řek. Mimo jiné i jeden z opravdových afrických gigantů jménem Niger. Když jsem ho viděl poprvé

na vlastní oči, slíbil jsem si, že se po jeho proudu jednou svezu. Pořídil jsem si tedy lehký nafukovací člun, který nezabírá mnoho místa a který se pohodlně dá vozit i na kole.

„Cestou přes západní Afriku člun nafouknu a využiju říčních proudů, aby mě i s kolem dopravily zase o kus dál,“ maloval jsem si spanilé vodní zámky, neboť do nafouknutého člunu se rozložené kolo s brašnami (ne)pohodlně vešlo.

Na jaře 2019 jsem si dopisoval s doktorem Sanugou z malijského města Sikasso, kterého jsem na svém kole při cestě malijským jihem potkal díky české vlajce, kterou jsem vozil s sebou. Doktor Sanuga si stále pamatoval pár slovensko-českých slovíček, když v devadesátých letech studoval medicínu v Bratislavě. Zval mě do Mali a lákal mě na slony africké, kteří stále migrují ze sousední Burkininy Faso do Mali a zpátky. Mělo by se jednat o nejseverněji žijící slony africké, jejichž populace vlivem pytláckých aktivit neustále klesá.

Zjistil jsem si, že letenka z hlavního města Konga Brazzaville do Bamaka v Mali není z těch nejdražších a africké dobrodružství zase začalo dostávat trochu reálnější barvy. Věděl jsem, že v Bamaku se nachází základna českých vojáků, kteří jsou v Mali na zahraníční misi. Lákal mě o jejich práci natočit krátký dokument. Pro ten nápad se nadchl hlavně Václav. Oslovili jsme tedy Generální štáb Armády České

republiky v Praze a půl roku jsme získávali informace o tamější situaci. Armáda ČR nám vyšla vstříc a my jsme získali povolení natáčet na české základně v Mali za určitých bezpečnostních podmínek. Prošli jsme školením a všechno bylo přichystané k naší návštěvě českých vojáků v Mali, kam jsme plánovali zamířit z Konga v prosinci 2019. Nic nenaseďovalo tomu, že by se mělo něco pokazit. Požehnání od armády jsme měli a to bylo pro nás to nejdůležitější. Jak jsme ale později zjistili, africkou byrokracií nelze podceňovat, ani když máte povolení od těch nejvyšších armádních činitelů.

Do mého tehdejšího zaměstnání nastoupil nový kolega, jehož předci pocházejí z Alžírsko, a on je stále v této obrovské zemi na severu afrického kontinentu nepravidelně navštěvuje. Nechal jsem si o jeho zemi vypravovat do té doby, až ve mně probudil touhu Alžírsko plné písku poznat. Navíc jsem v té době bydlel v Alžírské ulici a to už je dostatečný důvod, proč tuto zemi navštívit, není-liž pravda?! Jenže jak se tam dostat? Z Maroka jsou hranice zavřené a hranice s Mali jsou až moc riskantní kvůli teroristickým organizacím působícím na severu země. Ze Senegalu však letadla do Alžíru lidi dopravují, takže se v seznamu objevila další položka.

Půlroční plán cesty Afrikou vykrystaloval do finální podoby takto:

- 1.** Měsíc listopad strávit v Republice Kongo a v národním parku Odzala-Kokoua instalovat fotopasti proti pytlákům.
- 2.** Získat v Brazzaville víza do Mali.
- 3.** Přeletět z Konga do Mali a natočit na české vojenské základně dokument o práci českých vojáků v Africe.
- 4.** Navštívit doktora Sanugu a zkusit najít migrující stádo slonů afrických u hranic s Burkinou Faso.
- 5.** Po Novém roce se rozloučit s Václavem a na kole poslaném z domoviny vyrazit z Bamaka přes Pobřeží slonoviny, Libérii, Sierru Leone, Guineu a Guineu Bissau až do Dakaru v Senegalu. Cestou sjet na nafukovacím člunu části řek Niger a Gambie.
- 6.** Sehnat letenku, víza do Alžírska a přeletět tam.
- 7.** Projet si sever Alžírska na kole.
- 8.** Navštívit Tunisko a nalodit se na trajekt do Evropy.
- 9.** Došlapat na první květnovou neděli k obědu domů.
- 10.** Dát si lívanec s Vencou.

Nepotrpím si na nějaké velké plánování, je ale dobré vědět, kam zhruba své kroky směřovat. Blbě je, když

se naplánované desatero zasekne u bodu číslo dva. Jediný bod, který se podařilo uskutečnit na sto procent, byl bod číslo deset.

A rovnou několikrát.

ODJEZD

Odjezdy bolí. Vždy mě trápilo loučení. Knedlíky v krku se shromažďovaly pokaždé, když jsem opouštěl kotlinu. Mám tuze rád Čechy a ty vtipné lidi, které kolem sebe mám. Svým sarkastickým humorem můj život dělají radostnější. Mám rád svíčkovou a maminku, Mišíka a Cimrmány, Šumavu a točenou plzeň, mám rád české teriéry a Český Krumlov, český živý jazyk a jeho statisíce slov, mám rád chalupu v Třešňovém Újezdci a hučení včel ze včelína u lesa, České Švýcarsko, Českou Lípou a taky marlenku, Karlštejn a Švejka.

V den odjezdu pokaždé přijde moment, kdy bych se nejraději otočil a celou práci odvedenou pro tu chvíli zmuchlal a zahodil. Utekl bych domů, lehl si za pec, přikryl peřinou z husího peří a spal. A nebo — protože doma pec nemám — bych ji nejdříve postavil, pořídil si peřinu z husího peří a až potom se s ní přikryl a spal. Jenže takhle to nefunguje. Hlavně kvůli tomu, že jsem pece nikdy nestavěl.

Nejhorší je, když tu člověk nechává osobu sobě víc než blízkou. Ta chvíle rozloučení má sílu rozvodnit

slzné kanálky takovou intenzitou, jako když se krájí cibule kuchyňská na přípravu silvestrovského guláše pro skupinu maďarských turistů.

Tenkrát jsem s Leou žil už pěknou řádku měsíců ve společné domácnosti. Věděla, že jednoho dne odjedu. Pořád doufala, že ji vezmu s sebou. Jenže já se až moc bál. Strach, že by se jí něco mohlo v lesích Konga stát, byl silnější. V den odjezdu nám uprostřed pokoje vznikl pomyslný ring, ve kterém se neboxovalo, nedalo se v něm zvítězit na body, avšak bolest, kterou uvnitř působil jeden druhému, byla přinejmenším hmatatelná. V objetí se zvedla stavidla a nevyřčené výčitky dopadaly na rameno v podobě obrovských všeríkajících slz. Věděl jsem přesně, co ty slzy znamenají v mluvené češtině:

Sám si někam odjedeš a mě tu necháš napospas!

Jak mi tohle můžeš udělat?

Co si tady bez tebe počnu?

Víš, jak je to od tebe sobecké?

Riskuješ!

Neodjížděj!

Nahlas ale nic z toho nevyslovila. Statečnost je jedna z největších vlastností, kterou jsem na ní vždy obdivoval.

Z ringu nás dostal až rozhodčí tohoto duelu obviňujících myšlenek, Venca.

„Tak sakra, Tádo, pomůžeš mi s balením těch bate-
rek, nebo se s tím mám dělat sám, sakra?!“

Václav totiž tehdy bydlel pár ulic od nás, a tak mi to ráno v den odjezdu přišel na pomoc s balením monitorovací techniky.

Seděl tehdy zády k nám, živoucím zříceninám, a vůbec netušil, co se za ním odehrává za Pompeje. Lea po jeho slovech vyběhla z bytu a nechala mě tam stát na prahu obtěžkaného výčitkami a s komandujícími poznámkami od balícího Václava. Jako by Vesuv znovu chrlil lávu, tentokrát do útrob mého srdce. Chvilí jsem stál na prahu a poslouchal ozvěny kroků sbíhajících schody do přízemí a potom prázdný jako sud stojící pod okapem v období sucha jsem zavřel dveře a vrátil se zpět ke své iluzi o správných životních rozhodnutích.

Z Alžírské ulice je to na zastávku metra Nádraží Veleslavín asi tři sta metrů do mírného kopečka. Když jsme prvního listopadového dne pospíchali na metro se zhruba sedmdesáti kilogramy materiálu v zavazadlech, měl jsem při našem šnečím tempu čas přemýšlet o tom, jak jsem se zachoval.

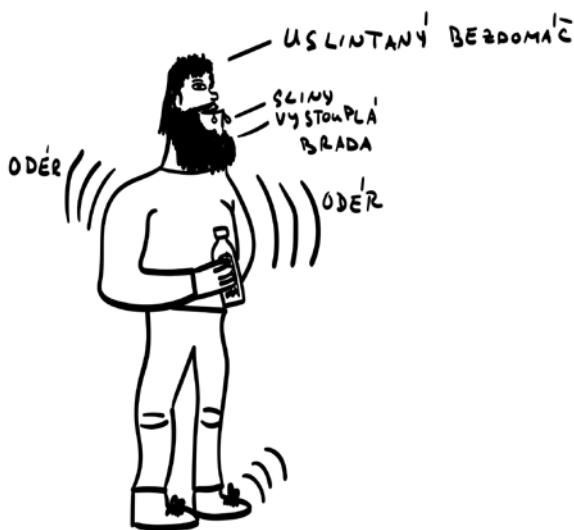
Copak je sobectví plnit si sny? Copak se mám cítit jako pokrytec, když se nechávám vést vnitřním přesvědčením o tom, že dělám správnou věc? Může mě to mrzet, a dokonce stále mrzí, ale v životě si člověk volí jednotlivé cesty. Rozhodnutí umějí být lehká a jindy naopak stahují k zemi jako Prsten moci

nedaleko Orodruiny. Vždy je za něj zodpovědný jen člověk samotný. Nebo ne?

Rozhodnutí, které jsem tenkrát učinil, bylo ale daleko silnější než já. Přišlo mi, že o něm jen já nerozhoduju, že to je prostě a jednoduše někde naprogramované a já do Afriky musím jet znovu i za smutnou cenu, že doma zanechám něco krásného a že se dost možná už nikdy neuvidím se všemi blízkými, až se jednoho dne vrátím. Zrovna jsem si procházel obdobím, kdy jsem začal uvažovat o tom, zda náš život opravdu není někde napsaný a my ty kroky, jež vedeme k jeho naplnění, žádným způsobem nedokážeme ovlivnit. Možná pouze minimálně a ve výsledku stejně nedokážeme změnit napsaný scénář bytí. Osud. Prozřetelnost. Je to všechno jedno.

Znavení jsme dosáhli vrcholu označeného zelenou cedulí **M** a cítili se, jako bychom zlezli Annapurnu. Nastoupili jsme do vagonu metra a sedli si vyřízení do sedaček. Ještě než jsme si navzájem stačili postěžovat na bolavá ramena z přeplněných krosen, naše čichací ústrojí zaznamenala puch připomínající čpavek smíchaný s pořádně zkvašeným kumysem. Podívali jsme se směrem, odkud se zápach linul, a na druhé straně vagonu stála osoba mužského pohlaví, která zřejmě již delší dobu neviděla sprchový kout. U nohou měla modrou tašku z Ikei přetékaající materiálem různého charakteru, od oblečení přes lepidlo až po špunt od umyvadla.

Muž v ruce třímá PET láhev od coca-coly, která byla naplněna tekutinou připomínající kakao smíchané s podomácku pálenou mrkvovicí a plujícími kousky aloe vera. Fascinoval mě pohyb pantů jeho úst po polknutí té záhadné kapaliny. Ten muž dokázal předkusovat dolní čelisti o dobrých pět centimetrů od konce nosu, přičemž se zbytky tekutiny úspěšně vysvobožovaly z úst a stékaly po bradě do neupravovaného strniště. Jedna věc byla po odjezdu vlaku ze stanice Nádraží Veleslavin jasná. Odér, který z toho vagonu proudil, dorazil do stanice Bořislavka dříve než celá vlaková souprava.

Na vídeňském letišti při čekání na odlet jsme poposedávali před letištní mešitou. Je to mé oblíbené místo.

Přijde mi, že na celém letišti není klidnějšího prostoru pro čekání na let. Povídali jsme si na pohodlných sedačkách. Vyprávěli si o cestách minulých i nastávajících expedicích a do toho kuli pikle o naší nadcházející práci v Africe. Přitom jsme poslouchali, jak zřejmě uvnitř mešity uklízečka vysává koberec.

„To je celkem pracovitá uklízečka s vysavačem v ruce, když už tu hodinu vysává mešitu,“ poznamenal Václav již vyčerpán otravným zvukem přístroje.

Zaměřil jsem se na zvuk vysavače a šel se podívat dovnitř mešity. Tam kromě šesti muslimů klečících k východu žádná pracovní síla vysavač v ruce nedržela. A mně bylo najednou jasné, odkud vítr fouká. Vrátil jsem se k našemu bivaku se šesti zavazadly a začal jednu z krosen přehrabovat a hledat maličký elektrický kompresor k nafukování mého gumového člunu. Jakmile jsem ho našel, vibroval a celý hřál jako plotýnka čekající na pánvičku s hemenexem.

„Kurde. Tohle kdyby se stalo v kufru letadla, tak by to možná pěkně zahořelo,“ oznámil mi flegmaticky Václav.

Ve 23.00 Boeing 787 vzlétl a jen Buddha by mohl být v tu chvíli klidnější než já.

„Afriko, za chvíli mě tam máš znovu!“

Zdalo se mi o stéblech kontryhelu. Jak se ohýbají na louce za vesnicí se zasněženými vršky třítisícovek. Jeden jsem si utrl. Slunce najednou přikryl mrak a stín

se rozšířil přes celou louku. Se stínem zmizela vůně. Celá scéna se začala otřásat v základech. Pod potměným nebem se začali v řadách producírovat vojáci ve vysokých kanadách a ušlapávat bylinu za bylinou. Tisíce mužů ve špacírech s kalašnikovy přes rameno v maskáčových uniformách. Na helmách měl každý péro z papouška žako. Armádu doprovázeli supi stoupající ve vzdušných proudech s vidinou zaručené hostiny. Když prošel scénou poslední muž a odletěl poslední sup, mrak se rozplynul a slunce osvětlilo písečnou poušť. Otevřel jsem dlaň a uviděl v ní kontryhel. Naděje žije.

TENKRÁT VE TMĚ

Bylo mi dvacet šest let a sto třináct dní, když jsem vešel do tmy. Přitom jsem se právě vrátil z cesty, která mi měla pomoci strach ze tmy překonávat. Jenže jakmile moje putování podél západního pobřeží Afriky skončilo, měl jsem pocit, že neskončilo nic. Ba naopak. Nemohl jsem se zbavit přesvědčení, že musím na cestu navázat a pokračovat. Nejdřív jsem se však musel očistit.

Pamatuju si na ten zvuk, když jsem dobrovolně zmáčkl vypínač na zdi, který přerušil vedení elektrického proudu do zářivek na stropě, a celý pokoj se zahalil tmou na dalších sedm dní. Prvních pár minut v mozku ještě doznívaly záblesky světla jako impulzy dané vzpomínkou na paprsky slunce a bodaly tak, že jsem se musel posadit na postel. Pouze ta v celém pokoji byla.

Tma si mě svlékla. Svíravý pocit stísněnosti mnou prostoupil až na kost. Že by tma hned na začátku shledání chtěla projeviti svou krutost? Jako by mi říkala při stisknutí pravice: „A teď jsi můj!“ V odhlučněné místnosti jsem moc dlouho nepřemýšlel, co dělat.

Přetáhl jsem přes sebe tenkou přikrývku a usnul. Je zvláštní probouzet se do absolutní tmy. Není to přirozené. Pro zbabělce je to rána pod pás. Člověk očekává, že se probudí do prosluněného rána nebo alespoň do přítmí v pokoji, kudy přes zatažené záclony prosvítá světlo lamp či proniká lomož a ruch automobilů z ulice nebo z železničních pražců, po kterých jede tramvaj číslo dvacet. Ale tehdy jsem se probudil do stejného ticha a tmy, do které jsem usnul. Sám.

Konečně ticho.

Žádný budík, žádný brzký telefonát od šéfa, žádný polibek od ženy, žádná vůně kávy, žádné zvuky vrzající postele sousedů užívajících si ranní lásku, žádná snídaně, žádný spěch, žádná celá šest desetin procentního bodu pravděpodobnosti na návštěvu od kapely Kelly Family.

Na záchod jsem poslepu chodil do chodby vedle pokoje, kde spolu se sprchovým koutem bylo také umyvadlo. Cestou jsem se držel překližkové zdi a snažil se podle hmatu nalézt správnou cestu k míse. V hluboké tmě je obtížné orientovat se v čase. Zvuky z vnějšího světa ke mně nedoléhaly a já tak nepoznal, zda je den, či noc. Ve tmě to není vůbec důležité. Hodiny jsou lidským vynálezem, ale čas plyne podle sebe.

Zjistil jsem, že i v té nejčernější temnotě existuje Světlo. Je to ta nejdůležitější informace, která mě ve Tmě nejvíce ovlivnila. I přesto ji musím sdělit hned na začátku vyprávění, protože bez ní nelze dál

pokračovat. Od té chvíle jsem se přestal tolik bát. To Světlo není umělé a nepřichází zvnějšku. Když mi po čase došlo, že světlo, které jako by prosvítalo skrz má víčka, není dozvuk vzpomínek na sluneční paprsky, zaměřil jsem se na něj. Přišel jsem na to, že je uvnitř mě. Hluboko. Má však tendenci vyvěrat na povrch. Někdy méně a někdy více. Možná je ten mechanismus ovlivněn tím, jak moc si ono Světlo uvědomujeme. Troufám si tvrdit, že může být zdrojem aury u lidí, kteří jsou si svého Světla vědomi a umějí ho záměrně ukazovat ostatním.

Bylo tam vždy, jen umělá osvětlení po západu slunce zapříčinila, že jsem si ho neuvědomoval. Zapomenul ho. Nepochybně byly časy, kdy se o něm vědělo. Ale to jsem byl snad ještě dítě. Možná jsem ještě tehdy nespatriil ani světlo tohoto světa, ale následoval ho a věřil mu. Nevím, jestli se od té doby jeho účinek zeslabil, nebo zesílil. Jsem si však jist, že o něj člověk nemůže přijít, i kdyby všechna ostatní v okolí zhasla.

Když jsem objevil ono „zázračné“ Světlo, jako bych se začínal Tmě otevírat. Ne že by Tma nedokázala probádat nejniternější myšlenky bez mého schválení, právě naopak. Jen jsem si pro veškerý strach z ní nedokázal připustit, že bych se mohl Tmě oddat. Se znovunabytým, spíše znovu uvědoměným Světlem jsem si začal klestit cestu Tmou. Pableskující světelný signál jsem využíval jako štít a rozrážel hradbu temnoty, jako by to bylo to nejjednodušší, co

jsem za svůj život dělal. Postupem času jsem světelný štít využíval méně a méně. Pronikal jsem do té všudypřítomné tmy s pouhou lucerničkou svého vnitřního světla. Začal jsem zjišťovat, že tma není zase tak hrozná a zlá, jak jsem si po celou tu dobu myslel. Časem jsem se začal orientovat ve své tmě, kterou jsem uvnitř sebe našel. Plamen zahořel a já se s ním vydával hlouběji do svého nitra.

Ve tmě jsem vkládal proudy myšlenek přicházejících v nesmyslných vzorcích do prázdných stran zápisníku připraveného pod postelí. Snažil jsem se psát rovně. Bylo mi jedno, že to nedává smysl. V tu chvíli jsem byl pouhý pozorovatel svého vědomí. Zapisoval jsem to, co mi prošlo hlavou. Je ale nemožné všechno vypsát, když některé obrazce či myšlenky jsou tak důmyslné a taky složité, že je dosud nikdo nepojmenoval. A také by byla škoda hyzdit pocit nebo výjev, který náš mozek vymodeluje, nějakým méněcenným slovem.

Když jsem později vyšel na světlo a četl jsem si stránku naházených slov z jednoho ze zachycených proudů myšlenek, zjistil jsem, jak zbytečné je vůbec na papír takové věci chrlit, když stejně nemohou čtenáři, ba ani mně samotnému po čase prožitý vjem znovu navodit. Když si ty poznámky čtu znovu po pár letech, přijde mi spíš, že kdybych vykouřil vzorek Crystal lady jako v tom roce deset v novém miléniu při návštěvě Amsterdamu, byla by tato stránka ze zápisníku podobně barvitá:

Modrá, klas kukuřice, zelené moře, klíčenka Winston se třemi ohnutými klíči, rám zrcadla bez skla, žlutá vlčice běžící listnatým lesem, tropické mangrove se zahnutými kořeny, restrikce, Šalamounova hora, zpěněná vlna pod surfařským prknem bez surfaře, včela sedící na gumě od tužky, pytle cementu, dudek chocholatý v toku, tma, meandr Sázavy, luční kvítí pod Damávandem, nahá žena se žlutými vlasy ležící na peřině s proužkovaným povlečením, elektrikářská zkoušečka, letící husy divoké ve znamení V, pohádka Krakonoš a lyžníci, červený bazének naplněný vodou a na hladině plující lekníny, semafor, bokorys drážkové hřídele, rozkvetlý kontryhel, pořadník plný známek, město Sušice, krása, čtrnáctiúhelník vklíněný do pohyblivého válce otáčející se kolem své osy, teplo, strach, žumpa v Třešňovém Újezdci, samaritán, hněv rudého muže, senzace, detail otevřené dlaně a sníh.

Začal jsem uvažovat, že tyto zápisky jsou jako odlétávající špony. Ten soustruh v hlavě jako by obráběl myšlenky a vytvářel výsledný nehmotný příběh. Jenže mezitím okolo létalo spoustu třísek, které jsem se snažil na papír zachytit.

Reálně jsem si uvědomoval své slabé stránky a špatné vlastnosti. Mizernou stabilitu, tvrdohlavost, stydlivost, nemluvnost, marnivost, nesystematičnost, plachost, vztahovačnost, prchlivost a hrdost se sklony k cynickým poznámkám. V jednu chvíli jsem si tyto nepříliš lichotivé vlastnosti plně uvědomoval

a tma jako by mi nastavila zrcadlo a já se v koutě chaty choulil a styděl se sám před sebou. Mrazily mě vzpomínky na všechny okamžiky, životní momenty, na které mé já nebylo vůbec pyšné. Na věci, které jsem udělal a dělat neměl, a naopak na věci, které jsem měl udělat, ale dodnes je neudělal. Na slova, která měla být vyslovena, ale nebyla kvůli zbytečnému strachu z trapné situace či nepříjetí. Tma jako by v tu chvíli všechno umocnila. Ovšem nejednalo se o formu trestu. Tma mě nechtěla kárat. Spíš mi přišlo, že pouze chtěla, abych pochopil, proč se najednou babráám ve své minulosti a řeším své nedokonalosti. Abych se přestal rýpat v hnoji, nezabýval se tím, co bylo a co už nemohu změnit ani pokazit víc, než už se stalo, a jít dál.

Když jsem tak pochodoval po chatce, občas mi přišlo, že při došlápnutí na dřevěnou podlahu se objevila záře obklopující celé chodidlo. Zbystřil se mi smysl chuti. Nejedl jsem maso. Chatku jsem měl již poslepu nastudovanou a kromě jednoho nepozorného převrhnutí láhve s vodou se mi zakopávání o postel nebo vrážení do zdí vyhýbalo. Svůj pohyb jsem však omezil na minimum. Vytvořil jsem si zálibu ve zkoumání zákoutí své mysli. Nejedná se ale o nikterak jednoduchou disciplínu. Spoustu zbloudilých myšlenek mě odvádělo od naprosté soustředěnosti a vyvádělo mě z živých snů zpět do tmy chaty.

Byl jsem nahý ve tmě. Oblečení jsem nepotřeboval. Zdálo se mi o kachnách. Cvičil jsem a potom

přemýšlel. Vzpomínal jsem na Afriku, kde jsem strávil posledních sedm měsíců. Vybavoval jsem si smích domorodců, tlusté kmeny baobabů, slony v dálce na pastvinách parku Etosha, krokodýly v jezírku na severu Ghany, bezvládná těla čichajících fetišů v rozpálených ulicích Dakaru, šelest listů v korunách palem, únavu po celodenním šlapání na kole ve vysilujícím horku na rovníku, velbloudy pochoduující po píscích Sahary i železitou pachutí vlastní krve po rvačce se zloději. Jak intenzivně jsem poslední měsíce žil. Chce to možná trochu ubrat, projelo mi hlavou. I přesto jsem se cítil, že jsem tam, kde mám být. Ve tmě jsem nebyl náhodou.

Ležel jsem naznak ve ztemnělé chatě a poslouchal, jak mi u ucha bzučí komár. Ještě párkrát proletěl kolem hlavy a už jsem ho nikdy znovu nezaslechl. Potom jsem ležel ještě chvíli a dumal snad nad pohnutkami komunardů v době Velké francouzské revoluce. Když jsem se chtěl postavit a udělat své obligátní kolečko ve svém příbytku, tak to nešlo. Byl jsem doslova přikován k podlaze a jediné, co fungovalo, byl dech. Nebyl jsem v šoku ani neměl strach, spíš mě takový stav fascinoval. Pomalu jsem oddychoval a snažil se přijít na to, proč nejsem schopen pohybu. I když jsem se snažil sebevíc, vstát se mi nedařilo, natož pohnout jakoukoliv končetinou. Nehnul jsem brvou. Z dlouhého čekání mě napadlo, že začnu počítat. U čísla tři sta dvacet dva mnou projela palčivá bolest. Začala v hlavě a pomalu sjížděla dolů. U kaž-